

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Az egyesülési jog vibráló sokszínűsége az egyetemi autonómia keretei között

Szerző neve: Dunka Sarolta Noémi

Konzulens neve: Molnár Hella Katalin

Budapest 2017. szeptember 20.

I. Bevezetés

Az egyetemi tanulmányaim alatt elkészítendő első évfolyamdolgozatom témájának a jogi személyek köréből választottam ki az egyesületeket. Amellett, hogy ez a téma már az előadások és a szemináriumok alatt is megragadta a figyelmemet, már több mint egy éve tagja vagyok az egyetem mellett működő önszerveződő közösségnek is, így a gyakorlatban is volt szerencsém ezzel a jogi személy konstrukcióval találkozni. Többek között a szervezetben eltöltött idő alatt készítettük el az alapszabályt és nyújtottuk ezt be a bíróság felé, így remény szerint nemsokára elmondhatom, hogy alapító tagjává váltam egy egyesületnek.

Mindemellett az egyetemen eltöltött eddigi időtartam alatt tudatosult bennem, hogy a tanulmányaim alatt nem elég, ha csak a kötelező tanulmányi tanrend szerint haladva, minden fakultatív tevékenység nélkül végezzük el a tanulmányainkat. Ahhoz, hogy sikeresek legyünk szükségünk van arra, hogy egy közösség tagjaként önmagunk fejlődését is elősegíthessük. A nyugat-európai egyetemeken az egyetemi kultúrának nagy jelentősége van, mindez a hallgatók öntevékeny, aktív tevékenységének köszönhetően alakult ki. Magyarországon egyelőre csak kevés egyetem mondhatja el azt, hogy olyan diákok által létrehozott szervezeti konstrukciók segítik a hallgatók előrehaladását, mint Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán működő szakkollégiumok vagy szervezetek.

A dolgozatomban ezeket a felsőoktatási intézmények mellett működő "egyetemi egyesületek" létesítését, működését és megszűnését igyekszem bemutatni, végighaladva a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) a jogi személyekre vonatkozó általános rendelkezésein és az egyesületekre kialakított egyedi szabályokon. Mindezek mellett az alkotmányos, egyéb törvényi és nemzetközi szabályzást is beépítve a dolgozatba.

I.1. Alkotmányos keretek

Alaptörvényünk is rendelkezik a gyülekezési és egyesülési jog kereteiről¹: az (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a békés gyülekezéshez. a (2) bekezdés szerint mindenkinek joga van szervezeteket létrehozni, és joga van szervezetekhez csatlakozni. Az egyesülési jog keretében jelenik meg a polgárok magánautonómiájában gyakorolható jogosultság, melynek jogi személyek közül az egyesületekben kerülhet leginkább megvalósításra.²

Rögzítésre kerül tehát már alkotmányos szinten a szervezetalakítási jog és a szervezetekhez történő önkéntes csatlakozás, ezen szabályozás teljes mértékben igazodik olyan nemzetközi egyezményekhez, mint az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, vagy éppen a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya³. Az egyesülési jog alkotmányos kereteihez igazodva került kialakításra Ptk. szabályrendszere, valamint az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény szabályozása is, melyeket a továbbiakban részletesebben is elemzek.

Az alkotmányos keretek vizsgálata során nem szabad megfeledkezni az alkotmányosság órének, az Alkotmánybíróság munkájáról sem, hiszen a testület által megfogalmazott határozatok nagyban befolyásolták az Alaptörvényünk és a Ptk. szabályainak kialakítását is.

Az Alkotmánybíróság határozatai közül négyet emelnék ki, mely a nemzetközi szabályozást alapul véve a Ptk. kialakításánál fontos szerepet töltött be.

Elsőként egy olyan alkotmánybírósági határozat kiemelését tartom szükségesnek⁴, mely az egyesülési jog alapjogként való értelmezését tartalmazza⁵: "...az egyesülési jog alapján alakult társadalmi szervezetek fogalmi ismérve az önkéntesség, az önkormányzati elve alapuló

---

¹ Alaptörvény VIII. cikk

² A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja, Opten Informatikai Kft., Budapest, 2014. 461. o.

³ Az egyezményeket részletesebben is megvizsgálom dolgozatom 3. pontjában, mely a nemzetközi szabályozást vizsgálja

⁴ 27/1993. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1993, 444, 448-450.

⁵ Csehi Zoltán: A jogi személy a magyar alkotmánybírósági határozatokban. In Sajó András (szerk.): Alkotmányosság a magánjogban. Budapest: Complex, 2006, 150. o.

demokratikus működés, az alapszabályban meghatározott közös célra alakulás, a nyilvántartott tagság, az egyesületi cél elérése érdekében szervezett közös tevékenység.” Ezen rövid szakaszban felsorolásra kerül mindaz, ami az egyesületet önkéntessé teszi és a működésének alapvető feltételeit szolgálja. Az 1993-ban kelt határozat megállapításai közül valamennyi beépült a mai magyar szabályozásba.

Másodikként a rendszerváltást követő negyedik évben kelt határozatot⁶ emelném ki, mely az egyesülési jogot mint szabadságjogot deklarálja, ezen szabadságjog keretében megtalálhatjuk a cél kijelölésének a szabadságát, a csatlakozás önkéntességét és az önkéntes kilépés lehetőségét is.⁷

Harmadikként szintén egy 1994-ben született AB határozatot⁸ tartok fontosnak, mely a termőföldszerzés képességén keresztül mutatja be a magánszemélyeknek és a jogi személyeknek formális jogegyenlőségét. (Mindez annak ellenére történik, hogy egy korábbi alkotmánybírószági⁹ határozat kimondja, hogy a polgári jogi jogviszonyokban részvevő jogalanyokat egyenlőnek kell tekinteni.)¹⁰ Azonban az 1994-ben kelt AB határozatban rögzítésre kerül, hogy vannak olyan esetek - minden esetben alkotmányosan megalapozottak -, melyek körében nem valósulhat meg a természetes személyek és a jogi személyek közötti egyenlőség konstrukciója.

Utolsóként szintén a magánszemélyek és a jogi személyek egyenlőségét vizsgáló határozatot tartok fontosnak kiemelni¹¹. Az Alkotmánybíróság ezáltal megerősítette azt, hogy a magánszemélyek és a jogi személyek közötti egyenlőség formális, mindezt arra alapozva, hogy a magánszemélyeket abszolút jogok illetik meg, addig a jogi személy jogai csupán az adott szervezet céljához és rendeltetéséhez kötődnek.¹²

---

⁶ 22/1994. (IV. 26.) AB határozat, ABH 1994, 127, 128-129.

⁷ Csehi Zoltán: A jogi személy a magyar alkotmánybírószági határozatokban. In Sajó András (szerk.): Alkotmányosság a magánjogban. Budapest: Complex, 2006, 152. o.

⁸ 35/1994. (IV. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197, 200.

⁹ 53/1992. (X. 29.) AB határozat, ABH 1992, 261, 264.

¹⁰ Csehi Zoltán: A jogi személy a magyar alkotmánybírószági határozatokban. In Sajó András (szerk.): Alkotmányosság a magánjogban. Budapest: Complex, 2006, 159. o.

¹¹ 24/1996. (VI. 25.) AB határozat, ABH 1996, 107, 111-112.

¹² Csehi Zoltán: A jogi személy a magyar alkotmánybírószági határozatokban. In Sajó András (szerk.): Alkotmányosság a magánjogban. Budapest: Complex, 2006, 163. o.

Hazánk alkotmányos szabályozása mint láthatjuk nem egy törvényhozási aktus keretében valósult meg, de éppen ezért a magyar jogi személy konstrukció rendkívül stabil alapokon fekszik.

I.2. Egyesülési jog

Az egyesülési jogról külön törvény is rendelkezik, ez az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (továbbiakban Egytv.).

A törvény bevezetésében is rögzítésre kerül az egyesülési jog fontossága: "...az emberek önkéntes összefogása nélkülözhetetlen Magyarország fejlődéséhez, a civil szervezetek a társadalom alapvető egységei, amelyek folyamatosan hozzájárulnak az értékeink mindennapi megvalósulásához;...". Ezen bevezetés alapján is egyértelmű, hogy a kultúránk fejlesztéséhez elengedhetetlen az önszerveződő közösségek létrehozása és működtetése, hiszen a társadalom organikus, így ha senki nem mozdul meg előrehaladás nem várható.

Az Egytv. első fejezete foglalkozik kiemelten az egyesülési joggal, ezen fejezet néhány rendelkezését fontosak tartom kiemelni.

Az Egytv. 3. § - a alapján láthatjuk, hogy az egyesülési jog szabadságjog, mely alapján a magánszemélyek a magánautonómia keretei között másokkal szervezeteket hozhatnak létre, azokhoz csatlakozhatnak és tevékenységüket meghatározott célok érdekében végezhetik. Az egyesülés jognak azonban a korlátait is láthatjuk az Egytv. 3. § (3)-(5) bekezdéseiben, így nem használható fel az egyesülési jog arra, hogy bűncselekményt hozzon létre vagy arra buzdítson; továbbá nem hozható létre egyesülés jog keretében olyan szervezet, mely saját hatáskörében közfeladat ellátására irányuló tevékenységet végez, mely állami szerv saját hatáskörébe tartozik.

Az Egytv. 4. § - a taxatív felsorolja az egyesülés jog alapján létrehozható szervezeteket, így köztük az egyesületet is, továbbá azt is rögzíti, hogy az egyesület mint jogi személy a nyilvántartásba vétellel jön létre. Az Egytv. 4. § emellett rögzíti az egyesületet tevékenységének terjedelmét; a

különleges jogállású tagságot (pártoló tagság, tiszteletbeli tagság) szabályait; az egyesület közgyűlésének és ügyvezetésének elektronikus formában történő kommunikációját, ha ez a kölcsönös és korlátozásmentes kommunikációt biztosítja; illetve az egyesület kötelezettségeinek a teljesítésének a módját.

Az első fejezet, 8. befejező szakasza az egyesület választott nevéhez kapcsolódó jogokat rendezi, különös tekintettel a hirdetési, reklám és tevékenység televíziós, rádiós valamint egyéb elektronikus technikákkal történő közvetítésével kapcsolatosan.

Az egyesülési jog legalapvetőbb elemeinek a felsorolása történik meg az Egytv.-ben, mindezen szakaszon csak az alapot szolgáltatják, mely részletes kifejtése a Polgári Törvénykönyvben történik meg és a dolgozatomban is részletesebben elemzésre a Ptk.-t követve kerül sor.

II. Egyesület fogalma

A Ptk. alkalmazása során a jogi személyiséggel rendelkező szervezetek esetében típuskényszer érvényesül, az egyes szervezettípusokat pedig a fogalmuk alapján tudjuk egyértelmű kategóriába besorolni. A Ptk.-ban az általános szabályok felsorolását követően a részletszabályozást találhatjuk, melyek között elsőként az egyesületek szabályozásával találkozhatunk.

A Ptk. 3:63. § található az egyesület fogalmát. Eszerint az egyesület a tagok közös, tartós, alapszabályban meghatározott céljának folyamatos megvalósítására létesített, nyilvántartott tagsággal rendelkező jogi személy.

A természetes személyek Alaptörvény által is rögzített egyesülési jogának magánjogi személyiség alakjában megjelenő formáját láthatjuk ebben az esetben.

Dolgozatomban témájának megfelelően arra szeretném a hangsúlyt fektetni, hogyan is értelmezhető a fogalom az egyetemekhez kötődő egyesületek esetében. Magához a felsőoktatási intézményhez

tartozást leginkább a nyilvántartott tagság határozhatja meg, ennek részletes kifejtése a dolgozatom 2.3. pontjában kerül sor.

Az egyesült személyek továbbá, egy közös, tartós, alapszabályban meghatározott cél folyamatos megvalósítására törekednek, a legnagyobb kérdés tehát: Hogyan határozható meg az a cél, mely oktatási intézményhez kötheti az egyesületet?

Ezt a célt leginkább úgy lehetne meghatározni, hogy magukat a fogalmi elemeket vesszük sorba. Ezek alapján mindegyik tag megfelelő, egyező, közös cél tart szem előtt, ide tartoznak pl.: tanulmányok kiegészítése, általános tanterv keretéből kimaradó tanórák pótlása, tanulmányaikhoz szorosan kötődő előadások szervezése és lebonyolítása. Második elemként fontos kiemelni, hogy a cél nem szemeszterekre, tanévekre történik meghatározásra vagy nem csupán egy évfolyam érdekeinek szolgál, hanem az egyesület éveken át tartó működésének a meghatározására is alkalmasnak kell lennie (a bírói esetjog, azonban ismer ugyan határozott időre létrehozott egyesületeket is, melyek működési ideje 1 évnél nem lehet kevesebb¹³). Összességében tehát olyan célokról kell beszélnünk, melyek tartósak és folyamatosak a Ptk. szóhasználatában. Ebbe pontosan beleillik az olyan tevékenység, mely az oktatási színvonal növelését, a tanulmányok részletesebb kiegészítését és a tagság szellemi fejlődését viszi előre. Természetesen nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy egyesületet nem lehet jogellenes cél megvalósítására alapítani és a bírói gyakorlat a jó erkölcsbe ütköző egyesületek működését sem tűri meg, emellett a Ptk. 3:8. § - a rögzíti, hogy a jogi személy minden olyan tevékenységet folytathat, melyet jogszabály nem tilt vagy korlátoz.

A törvény kimondja, hogy egyesület nem alapítható gazdasági tevékenység céljára, ennek megfelelően a nonprofit szervezetek köré sorolandó. A nonprofit kifejezés a magyar szociológiai- és jogirodalomban jelenik meg, de ezen kifejezés használata már a jogszabályi szövegekben is felütötte a fejét.¹⁴ Amennyiben valaki gazdasági tevékenység céljára kíván jogi személyt létrehozni, a Ptk. numerus claususában felsorolt más profitorientált típusok közül nyílik lehetősége választani.

---

¹³ Boóc Ádám, Gadó Gábor, Gál Judit, Komáromi Gábor, Pázmándi Kinga, Sándor Tamás, Sárközy Tamás, Török Gábor, Zsohár András: A jogi személy, Az új Ptk. magyarázata II/Vl. (szerk: Sárközy Tamás). Budapest, HVG Orac Lap- és Könyvkiadó, 2014, 115. o.

¹⁴ Csehi Zoltán: Vázlat a nonprofit szféra státusz-szabályzásáról és a kutatási irányáról. IAS 2007/4. 6. o.

De ki kell emelni, hogy az egyesület céljával összefüggő gazdasági tevékenység végzésére jogosult, az így megszerzett pénzüsszeget, pedig az egyesület céljának megfelelően köteles felhasználni. Tehát többek között tagdíjat szedhet és pénzügyi kiegészítő támogatást adó pályázatokra nyújthat be igényt, a kikötés mindössze annyi, hogy a célnak megfelelően használja fel az beszedett/elnyert összeget és ezen összeg a tagok között felosztásra nem kerülhet és nyereség sem osztható belőle.

A Ptk. lehetővé teszi a jogi személy belső szervezeti egységének a jogi személyiséggel történő felruházását, ezt a Ptk. 3:63. § (5) bekezdése rögzíti. Fontos kiemelni, hogy ezt a szabály később került bele a Ptk. egyesületi szabályozásába, illetve az Ptk. jogi személyekre vonatkozó általános szabályaival együttesen értelmezendő.¹⁵ Így tehát, a jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységet az alapító okiratban fel kell tüntetni és magának az egységnek elkülönült szervezettel és vagyonnal kell rendelkeznie. Véleményem szerint az egyetemekhez kapcsolódóan működő egyesületek még nem rendelkeznek olyan hagyományokkal, mint akár Nagy-Britanniában működő társaik, hogy szükség legyen a szervezeti egységek jogalanyiséggel történő felruházására, de a szervezeti kultúra fejlődésével hamarosan ennek is itt lehet az ideje.

III. Az egyesület szervei

III.1. Közgyűlés, az egyesület döntéshozó szerve

A közgyűlés az egyesület döntéshozó szerve, mely az egyesület céljának elérése érdekében meghozza a legfontosabb döntéseket. A Ptk.-ban a közgyűlésre vonatkozó szabályokat a 3:72-76. §§ - ok rögzítik, így a közgyűlés ülésezését, a közgyűlés hatáskörét, a napirend kiegészítésének a módjait, valamint a határozathozatal módját.

---

¹⁵ Boóc Ádám, Gadó Gábor, Gál Judit, Komáromi Gábor, Pázmándi Kinga, Sándor Tamás, Sárközy Tamás, Török Gábor, Zsohár András: A jogi személy, Az új Ptk. magyarázata II/VI. (szerk: Sárközy Tamás). Budapest, HVG Orac Lap- és Könyvkiadó, 2014, 117. o.

²⁷ a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:81. § (2) bekezdése

A közgyűlés elsődlegesen is az egyesület tagjaiból áll össze, mely főszabály szerint nem nyilvános, azonban a jogalkotó lehetőséget ad a megfelelő hatáskörrel rendelkező személyek számára, hogy esetenként meghívottak is részt vehessenek az ülésen, akik csupán tanácskozási joggal rendelkeznek. A tagoknak a közgyűlésen joga van részt venni, a szavazati jogát gyakorolni, felszólalni, kérdést feltenni, valamint javaslatokat és észrevételeket eszközölni a Ptk. 3:72. § (2) bekezdése értelmében. Mindezen jogok közül kiemelendő a szavazati jog, hiszen ezen keresztül szólhat bele az egyesület tagja az egyesület működésébe. A szavazati jogot főszabály szerint személyesen kell gyakorolni, de az alapszabály lehetővé tehet ettől eltérő szavazási lehetőséget is a Ptk. diszpozitív szabályozásának köszönhetően. Véleményem szerint kiváltképp az egyesületek esetében személyes gyakorlására van szükség ezen jognak, mindezt azért tartom elengedhetetlennek, mert az egyesületek a személyek szabad akaratából jönnek létre és annak működtetéséhez minden egyes tag aktív munkálkodására van szükség. Ha lehetővé tesszük számukra a képviseleti jog gyakorlását a közgyűlésen vagy a szavazat levél formájában vagy internetes felületen történő leadását, az egyesület megszűnik a személyek egyesülése lenni és akár internetes kommunikációvá degradálódhat.

A Ptk. 3:72. § (3) bekezdése az évenkénti ülésezést kötelezővé teszi, mindez olyan alapvető döntések meghozatalánál tölt be fontos szerepet, mint például az ügyvezetés beszámolóinak elfogadása. A szabályozás itt is diszpozitív, azaz az alapszabályban a tagok eltérő rendszerességi ülésezést is elrendelhetnek, de csak növelhető az ülések száma. Lehetőség van rendkívüli ülés összehívására is, mely a haladéktalanul, közgyűlési hatáskörbe tartozó ügyek megtárgyalásának lehetőségét biztosítja.

A közgyűlést bizonyos esetekben az ügyvezetésnek kötelező összehívni, ezek az esetek: “ha az egyesület vagyona az esedékes tartozásokat nem fedezi; az egyesület előreláthatólag nem lesz képes a tartozásokat esedékességkor teljesíteni; vagy egyesület céljainak elérése veszélybe kerül”.²⁷ Ezekben az esetkörökben összehívott közgyűlésen a tagok kötelesek az összehívást eredményező okok megszüntetését szem előtt tartva határozni vagy az egyesület megszüntetéséről dönteni.

Nagyobb taglétszámú egyesületek esetében gyakori a küldöttgyűlés alkalmazása, ehhez azonban az alapszabálynak rendelkeznie kell a küldöttek megválasztásának a módjáról és hatásköréről. A küldöttgyűlésre a közgyűlés szabályait kell minden esetben alkalmazni. Fontos kiemelni azt is, hogy a bírói gyakorlat alapján küldöttet csak a tagok közül lehet választani, külső személy megbízására, tehát ilyen jogkörben nincs lehetőség.²⁸

A közgyűlés rendkívül széles hatáskörrel rendelkezik, melyet a Ptk. 3:74. §-a rögzít.

Ezen szakasz megvizsgálása keretében láthatjuk valójában milyen tág hatáskörrel is rendelkezik az egyesület legfőbb szerve.

Először is egyedül ezen szerv jogosult az alapszabály módosítását elrendelni, ezáltal megóvva az egyesületet az önkényes céloknak megfelelő átalakítástól.

Másodszor az egyesület átalakulásával és megszűnésével kapcsolatos döntések meghozatala is kizárólag a döntéshozó szervnek tartozik a hatáskörébe. Tehát dönt az egyesület más egyesülettel történő egyesüléséről, egyesületekké történő szétválásról, illetve az egyesület megszűnéséről is és ebben a körben jogosult a végelszámoló személyének a kijelölésére is.

Harmadszor egyedül a közgyűlés jogosult az egyesület életében kiemelkedő pozíciókat betöltő személyek kijelölésére. Így meghatározza az egyesület vezető tisztségviselőit (gyakorlatban az elnökség elnevezés sokszor használatos), dönthet a visszahívásukról és a díjazásukról. A vezető tisztségviselők díjazása igen csak korlátozott körben kerül megvalósításra, általában akkor kerül erre sor, ha az egyesület és a vezető tisztségviselő között munkáltatói jogviszony áll fenn. Az egyetemek keretei között működő önszerveződő egyesületek esetében, az ilyen díjazás lehetősége az anyagi lehetőségek fogyatékosága miatt nem valósulhat meg. De úgy gondolom a díjazásnak ezen a szinten nem is ildomos megjelennie, hiszen önkéntesen vállalják az egyesületi tagságot és az

---

²⁸ Boóc Ádám, Gadó Gábor, Gál Judit, Komáromi Gábor, Pázmándi Kinga, Sándor Tamás, Sárközy Tamás, Török Gábor, Zsohár András: A jogi személy, Az új Ptk. magyarázata II/VI. (szerk: Sárközy Tamás). Budapest, HVG Orac Lap- és Könyvkiadó, 2014, 126. o.

ezzel járó munkát a személyek, mindezt természetesen a szellemi fejlődés érdekében teszik, amit nem lehet relációba állítani egyetlen helyzetben sem az anyagi vonatkozásokkal.

A közgyűlés dönt továbbá olyan szerződések megkötéséről is, mely az egyesület valamely tisztségviselőjével vagy hozzátartozójával köttetik, valamint jogosult a kártérítési igényel elbírálására is. Mindemellett a felügyelő bizottságot és a választott könyvvizsgálót megválaszthatja, visszahívhatja és ezen személyek díjazásáról is jogosult határozni.

Nem utolsó sorban határoz továbbá az éves költségvetésről, illetve az egyesület tisztségviselőinek a beszámolójáról.

A döntéshozó szerv összehívását a vezető tisztségviselő jogosult rendezni, a meghívó kiküldésével egyidejűleg. A meghívónak meg kell felelni a Ptk. 3:17. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezéseknek, így tartalmaznia kell a jogi személy nevét és székhelyét, ülésének idejét, valamint az ülés napirendjét; olyan részletességgel, hogy a szavazásra jogosultaknak álláspontjuk kialakítására lehetőségük legyen.

Az egyesületek esetében a Ptk. 3:81. § három olyan esetkört rögzít amikor a közgyűlést az ügyvezetésnek össze kell hívnia. Ezek esetek: amikor az egyesület vagyona a tartozásokat nem fedezi, az egyesület előreláthatólag nem lesz képes a tartozásokat esedékességkor teljesíteni vagy az egyesület célja veszélybe került. Az esetek közül, mint látható az első kettő olyan gazdasági anomáliát jelenít meg melyekre, egyértelműen azonnali megoldási lehetőség kidolgozására van szükség. A közgyűlés összehívása ezekben az esetekben egyértelműen a vezető tisztségviselőknek is az érdeke a wrongful trading szabályainak megfelelően, amennyiben az egyesület vagyona a hitelezői tartozásokat nem fedezi, akkor ezen tartozásokért a vezető tisztségviselők felelnek.²⁹

Ezen a ponton kell az általános rendelkezésektől előrelapozni az egyesületekre vonatkozó speciális szabályokhoz, ahol a napirend kiegészítésének a módjainak taglalását találhatjuk a Ptk. 3:75. §-ban.

---

²⁹ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja, Opten Informatikai Kft., Budapest, 2014. 479. o.

Az egyesület alapszabályának a rendelkezései irányadóak a napirend kiegészítésének az esetében. Az alapszabály határozza meg azt az időintervallumot, amíg a közgyűlésen vagy küldöttgyűlésen szavazati joggal rendelkező személyek, valamint az egyesület szervei az alapszabály által meghatározott személytől (pl.: vezető tisztségviselő) vagy szervtől (pl.: elnökség) a napirend kiegészítését kérhetik. Az intervallumot a meghívó kézbesítésétől vagy közzétételétől kell számítani és olyan nagyságúnak kell lennie, hogy a tagság az álláspontját kialakíthassa, valamint a kiegészítő javaslatot is megfogalmazhassa, erre a leggyakrabban 8-10 nap áll a tagság rendelkezésére. A kiegészítésnél a kérelemben pontosan meg kell indokolni, miért van szükség a napirend bővítésére, a kiegészítés ügyében a közgyűlés elején születik határozat, melynek keretében vagy a napirend kiegészítése történik vagy a kérelem elutasítása.

A napirendre vonatkozó általános szabályok továbbá azt is rögzíti, hogy a napirend elfogadása után kerülhet sor csak a közgyűlés megtartására, ha azt a jelenlévő tagok egyhangúan elfogadják.

A közgyűlések keretében kerül sor az egyesület működésével kapcsolatos stratégiai döntések meghozatalára, mely a határozathozatalon keresztül történik. A jogi személyekre vonatkozó általános szabályok határozzák meg a közgyűlés határozatképességét, ennek az értelmében a közgyűlés akkor határozatképes, ha a szavazásra jogosultak több mint fele jelen van. A határozatképesség minden határozathozatal előtt vizsgálendő. Egy határozat a gyakorlatban akkor kerül elfogadásra, ha a közgyűlés határozatképes és a résztvevő tagok több mint fele támogatta szavazatával a döntést.

Előfordulhatnak olyan helyzetek, amikor a döntés esetleg előnyben részesít, kötelesség alól mentesít, határozat alapján szerződéskötésre kötelez/per indításra vagy csak személyesen érinti a tagot. Ez esetben a tag nem jogosult a döntés meghozatala során szavazni, így a határozatképesség szempontjából figyelmen kívül hagyandó.

Két esetkörben azonban nem elegendő a határozathozatalhoz a jelenlévő tagok felének a szavazata, így pl.: az alapszabály módosításához és az egyesület megszüntetéséhez az összes tag háromnegyedének a szavazatára van szükség. Ezen rendelkezés azért fontos, mert ezen döntések

meghozatala az egyesület életének megváltozásához vagy megszűnéséhez vezetnek, így erről a jelenlévő tagok felének a szavazatával a kisebbség is döntésre jogosult lenne, mely egyértelműen ellentmond az egyesületek alapvető céljának.

III. 2. Az egyesület ügyvezetése

Az egyesület ügyvezetéséről a Ptk. 3:77-3:80. §-ok rendelkeznek.

Az egyesület ügyvezetése lehet egyszemélyi vagy testületi; amennyiben egy személy látja el az egyesület ügyvezetését, akkor ügyvezető elnevezés használatos, ez a forma általában a kisebb taglétszámú egyesületek esetében alkalmazott és az esetek többségében az ügyvezető munkaviszonyban áll az egyesülettel. A testületi ügyvezetést elnökségnek nevezzük, ez esetben legalább három személy látja el az ügyvezetés feladatait. Az elnök megválasztható kétféle módon is, fősabály szerint az elnökség tagjai maguk közül választják, de előfordul az ettől való eltérés. A közgyűlés is megválaszthatja a vezető tisztségviselőt és az ügyvezetés további tagjait, mely erősebb legitimitációt eredményez és szorosabb kötődést a tagság irányába. Az elnökség esetében az egyesület vezető tisztségviselőjének az elnök tekintendő.

Az ügyvezetés - legyen egyszemélyi vagy testületi - minden esetben köteles részt venni a közgyűléseken, a feltett kérdésekre haladéktalanul választ adni és beszámolni az egyesület tevékenységéről és aktuális gazdasági helyzetéről.

A határozathozatal egyszerű többséggel történik az elnökség keretein belül, a Ptk. továbbá azt is rögzíti, hogy az ettől való eltérés semmis³⁰.

A Ptk. számos ügyvezetésre vonatkozó általános szabályát is alkalmazni kell az egyesületekre is, így többek között meghatározza, hogy az ügyvezetés feladatai körébe tartozik minden, melyet törvény nem utal más szerv hatáskörébe; az ügyvezetés személyi jellemzőit (cselekvőképes, nagykorú

---

³⁰ a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:78. § (3) bekezdése

személy, aki nem áll foglalkozástól, vezető tisztségviselőtől való eltiltás hatálya alatt)³¹; vagy épp a vezető tisztségviselő egyesületnek okozott károkért való felelősség szabályát is rendezi.³²

Az egyesület az alapszabályában rendelkezik a vezető tisztségviselő megbízásának időtartamáról, ha erről nem esik szó, akkor a megbízás két évre szól. A Ptk.-ban található egy felső korlát is, így maximum öt év lehet a megbízása a vezető tisztségviselőnek, az ezt meghaladó megbízási idő semmis.³³ Az egyetemek kereteihez csatlakozó egyesületek esetében a két év túl hosszúnak tekinthető, itt tanévre vagy szemeszterekre szóló megbízatási időtartam tekintendő megfelelőnek. A tagsága nagyban a hallgatókból tevődik össze, akik az egyetemi rendszer keretei között tanulva egy tanévnél hosszabb időtartamra csak igen ritkán képesek előre tervezni, esetükben a két év túl távolinak tekintendő. A vezető tisztségviselők megbízásának időtartamának kijelölése esetében, tehát ildomos alkalmazkodni az oktatási rendszer által adott keretekhez is.

Az első vezető tisztségviselőt az alapszabályban kell kijelölni, későbbiekben pedig a közgyűlés választja, fontos, hogy a Ptk. általános szabályainak az értelmében a megbízás csak a kinevezés elfogadásával valósulhat meg.³⁴ Az egyesület ügyvezetése ingyenesen vagy díjazás fejében jár el, viszont véleményem szerint a magánautonómia körében önkéntesen szerveződő egyesületek esetében a díjazás nem megfelelő, hiszen ez több vonatkozásban is káros hatást képes a tagságra gyakorolni az egyetemi egyesületek esetében. Először is a tagok önkéntesen léptek be az egyesületbe és a vezető tisztségviselői pozíció betöltése is önkéntes alapon kellene, hogy történjen. A díjazás fejében történő ügyvezetés korán sem tekinthető olyan elhivatottnak, mint az ingyenes alapon működő, továbbá a díjazás megadása az egyesületi tagságot egy alsóbb szintre helyezi az ügyvezetés mögött és a konstruktív együttműködést gátolja.

A vezető tisztségviselők általában a tagság sorai közül kerülnek megválasztásra, a Ptk. lehetővé teszi ugyan azt, hogy a vezetés egyharmada a tagságon kívüli személyek köréből is megválasztható legyen [Ptk. 3:79. § (3) bekezdés], ez azonban főleg az általam vizsgált egyesületek körében akár

---

³¹ a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:22. § [A vezető tisztségviselővel szembeni követelmények és kizáró okok]

³² a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:24. § [A vezető tisztségviselő felelőssége]

³³ a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:79. § [A vezető tisztségviselő megbízatása]

³⁴ a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:21. § (3) bekezdése

aggályos is lehet. A vezető tisztségviselő bele kell hogy lsson az általa vezetett egyesület működésébe és véleményem szerint ezt egy külső, a felsőoktatásban nem járatos személy nem képes megfelelően átlátni. Olyan formációt azonban elképzelhetőnek tartok, hogy a tagság az egyesület elnökségébe egy oktató megválasztását vagy az egyesület tevékenységével hasonló munkát végző, már tapasztalt személyt bejuttasson, mindez a plurális működést lendítheti előre.

A Ptk. 3:80. § taxatív felsorolja az ügyvezetés feladatait.

Az egyesület ügyvezetése az egyesület napi működését teszi lehetővé; megtervezi az egyesület feladatait, a nyilvántartással kapcsolatos feladatokat ellátja, gazdálkodik az egyesület vagyonával, gondoskodik a rendszeres ülésezésről, az egyesület iratait kezeli és állandóan vizsgálja, hogy az egyesület működéséhez szükséges alapvető feltételek fennállnak-e.

Az egyesületek létesítését vizsgálva, már fentebb említettem, hogy gyakorivá vált a “keret” alapszabályok alkalmazása annak érdekében, hogy a nyilvántartásba vételt megkönnyítse. Így a részletszabályozás a szervezeti és működési szabályzatba sorolódik, aminek a megalkotását az egyesület döntéshozó szerve a gyakorlatban az ügyvezetés hatáskörébe utalja. Az ügyvezetésnek ezen gyakorlatban csúcsosodik ki azon szerepe, hogy a jogi személy érdekeinek megfelelően kell eljárnia. Az “egyetemi egyesületek” elsősorban a hallgatók kiválóságait igyekeznek magukba gyűjteni és ehhez a kereteket az alapszabályban vagy a szervezeti és működési szabályzásban kell felállítani. Ha ilyen szabályzat kialakítására kerül sor, az ügyvetésnek az egyesület érdekeit kell mindenképp szem előtt tartani és az egyéni érdekeiket háttérbe szorítani. (Bár személyes véleményem szerint az ilyen követelményeket meghatározó szervezeti és működési szabályzatokat a közgyűlés által választott eseti bizottságnak szükséges megalkotnia.)

Az ügyvezetés legfontosabb feladata ugyanakkor az, hogy a jogszabályoknak megfelelő egyesületi működést lehetővé tegye, ha ez nem valósul meg, ennek helyreállítására kell, hogy az ügyvezetés törekedjen, vagy az egyesület megszűnését kezdeményezi a közgyűlésnél vagy a törvényességi felügyeletet gyakorló szervnél. Az ügyvezetés, tehát összefoglalva az alapszabálynak és a közgyűlés által hozott határozatokat figyelembe véve látja el a feladatát, az egyesület mindenkori célját szem előtt tartva és a cél érdekében végzett tevékenység koordinálása mellett.

Mint láthatjuk az egyesület ügyvezetése az, ami az egyesület mindennapi működését lehetővé teszi. Az ügyvezetés nélkül csupán személyek halmazáról beszélhetünk, akiket semmi nem tartja össze. A vezető tisztségviselő az, aki csoportot alkot a halmazból és az irányítása alatt megvalósíthatóvá teszi az egyesület céljainak megvalósulását. Az ügyvezetés az egyesület sarokkövének tekintendő, az a nélkülözhetetlen elem, ami összetartja, működteti és előreviszi a szervezetet.

III. 3. Képviselet

Az egyesületekre vonatkozóan a Ptk. nem tartalmaz egyedi szabályokat, a képviseletre azonban minden egyesületnek szüksége van, az erre jogosult személy kijelöléséről a törvény, az alapszabály vagy a szervezeti és működési szabályzat jogosult rendelkezni.

A képviseleti jog a jogi személyek esetében azt jelenti, hogy a képviselő által tett jognyilatkozat kötelezettje vagy jogosultja nem a képviselő, hanem a jogi személy.³⁵

A jogi személy törvényes képviseletére a vezető tisztségviselő jogosult, aki jogait önállóan köteles gyakorolni, ezt a Ptk. 3:29. § (1)-(2) bekezdése rendezi.

Azonban nem egyedül a vezető tisztségviselő rendelkezik képviseleti joggal, mellette ezen jogosítvány megilleti azon szervezeti egység vezetője is akit az alapszabály vagy a szervezeti és működési szabályzat képviseleti joggal ruházott fel, továbbá a jogi személy munkavállalója is, ha erre írásbeli nyilatkozat keretében kap felhatalmazást és az ebben meghatározott képviseleti joggal rendelkező személlyel együttesen gyakorolja mindezt. Előfordulhat egy negyedik esetkör is, amikor a szervezeti egység nem rendelkezik jogalanyisággal a jogi személy életében, azonban képviseletére szükség lehet, ez esetben az egység vezetője látja el a képviseleti jogot, még ha csak korlátozott változatban is.³⁶

---

³⁵ Boóc Ádám, Gadó Gábor, Gál Judit, Komáromi Gábor, Pázmándi Kinga, Sándor Tamás, Sárközy Tamás, Török Gábor, Zsuhár András: A jogi személy, Az új Ptk. magyarázata II/Vl. (szerk: Sárközy Tamás). Budapest, HVG Orac Lap- és Könyvkiadó, 2014, 65. o.

³⁶ a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:30. § [Szervezeti képviselet]

A képviseleti jog gyakorlása nem korlátlan sosem, az egyesület képviselője a jogszabályoknak, az alapszabálynak és az egyesület határozatainak megfelelően köteles eljárni és mindig az egyesület céljának megfelelően.

III. 4. Felügyelőbizottság

A felügyelőbizottság nem kötelezően működő szerv, létrehozása többek között az egyesületek esetében is fakultatív. Azonban két esetben a Ptk. mégis létrehozására kötelez, így ha a tagok száma több mint száz fő vagy a tagság több mint fele nem természetes, hanem jogi személy, létrehozása nem kerülhető ki.³⁷

A felügyelőbizottság feladatait a Ptk. 3:82. § (2) bekezdése rögzíti, ez alapján az egyesület szerveit ellenőrzi, valamint a jogszabályok, az alapszabály és az egyesületi határozatok betartását vizsgálja.

A felügyelőbizottság minden esetben a jogszabályoknak, alapszabálynak és az egyesület határozatainak megfelelően köteles eljárni, így egy független fórumnak tekinthető az egyesület keretein belül. Létrehozására a törvényben kötelezően megjelölt eseteken kívül is gyakran előfordul az egyesület működésének belső ellenőrzése végett.

A működését az általános szabályok rendezik a Ptk.-ban. Létesítéséről az alapszabályban kell rendelkezni és főszabály szerint három főből áll, az ettől való eltérés megengedett. Az ügyvezetést ellenőrzi az egyesület tagjainak a számára. A tagjaira vonatkozó szabályokat azonban a Ptk. is rögzít, többek között ennek keretében kerül biztosításra a felügyelőbizottsági tag függetlensége, illetve megkívánt cselekvőképessége. Az első felügyelőbizottság tagjait az alapszabályban kell meghatározni, a későbbiekben tagjait a döntéshozó szerv választja.³⁸

A működéséről a Ptk. 3:27. §- a rendelkezik, mely meghatározza a működésének a módját, valamint biztosítja a szükséges intézkedések megtételének a végrehajtásához szükséges jogokat. Legelőször

---

³⁷ a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3: 82. § (2) bekezdés

³⁸ a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3: 26. § [A felügyelőbizottság létrehozása és tagsága]

is a döntéshozó szerv elé kerülő előterjesztéseket kell megvizsgálnia és ezzel kapcsolatban állásfoglalásra is köteles. A felügyelőbizottság tagjai továbbá a törvényes működés megőrzése érdekében jogosultak betekinteni a jogi személy irataiba, számviteli nyilvántartásába, a fizetési számlákba, kérhetnek felvilágosítást a munkavállalóktól, továbbá ellenőrizhetik a jogi személy pénztárát, értékpapír- és áruállományát, valamint a megkötendő és megkötött szerződések vizsgálatára is jogosultak. Az egyesületek esetében ezek a jogosítványok valamelyest korlátozottak, hiszen az egyesület gazdasági tevékenység végzésére nem jogosult, így ilyen nagy mérvű ellenőrzési jogosítványokra jogszerű működés esetébe nem is szorul a felügyelőbizottság. A működése során a döntéseket a jelenlévő tagok szótöbbségével hozza, tehát ha a fősabály szerint három tagból kettő jelen kell lennie és azonos döntést hoztak a határozat tekintetében, akkor tekintendő sikeresnek a döntés. A három főtől természetesen a diszpozitív szabályozásnak köszönhetően eltérés is lehetséges, így a tagok számát növelhetjük vagy csökkenthetjük, de az igazi testületi működéshez mindenképp három tag szükségeltetik.

Véleményem szerint a felügyelőbizottság kitűnő belső ellenőrzési eszköze az egyesületeknek is, ezen keresztül mintegy 'házon belül' rendezésre kerülhetnek a viták és így a törvényességi felügyelet alkalmazására csak ritkán lesz szükség. Lehetővé teszi továbbá a konstruktív működését, ami az egyesületi kultúra fejlesztésének egyik alapvető eleme.

---

⁴⁸ Boóc Ádám, Gadó Gábor, Gál Judit, Komáromi Gábor, Pázmándi Kinga, Sándor Tamás, Sárközy Tamás, Török Gábor, Zsohár András: A jogi személy, Az új Ptk. magyarázata II/VI. (szerk: Sárközy Tamás). Budapest, HVG Orac Lap- és Könyvkiadó, 2014, 69. o.

IV. A törvényes működés biztosítékai

A jogi személyek törvényes működésének a biztosítékai a Ptk. Általános Szabályai között a X-XII. Fejezetben kerültek szabályozásra; a X. Fejezet a jogi személy törvényességi felügyeletét tárgyalja, míg a XI. Fejezet a jogi személy határozatainak bírósági felülvizsgálatáról rendelkezik, emellett a XII. fejezet az állandó könyvvizsgáló alkalmazásáról értekezik.

IV. 1. A jogi személy törvényességi felügyelete

A jelenlegi hatályos Ptk. alakította ki a törvényességi felügyelet egységesített rendszerét. Ennek értelmében bármely jogi személy felett a törvényességi felügyeletet a nyilvántartó bíróság rendezi, ezáltal egyértelműen egy egységesítés történt korábbi szerteágazó felügyeleti rendszerben.⁴⁸

A Ptk.-ban megjelenő törvényességi felügyeletet alaki felügyeletnek⁴⁹ nevezzük, mindez a Ptk. 3:34. § (1) bekezdésének harmadik mondatából következik: “A törvényességi felügyelet nem irányulhat a jogi személy döntéseinek gazdaságossági, célszerűségi szempontból való felülvizsgálatára.” Mindebből egyértelműen következik, hogy csupán a formai követelmények vizsgálatára jogosult a nyilvántartó bíróság.

A nyilvántartó bíróság szankciórendszerét nem a Ptk. rögzíti, azonban a legsúlyosabb szankciót, azaz a jogi személy megszüntetésének a lehetőségét mégis tartalmazza.

IV. 2. A jogi személy határozatainak bírósági felülvizsgálata

A jogi személyek határozatainak bírósági felülvizsgálatáról a XI. Fejezet tartalmaz részletes rendelkezéseket.

---

⁴⁹ Boóc Ádám, Gadó Gábor, Gál Judit, Komáromi Gábor, Pázmándi Kinga, Sándor Tamás, Sárközy Tamás, Török Gábor, Zsohár András: A jogi személy, Az új Ptk. magyarázata II/VI. (szerk: Sárközy Tamás). Budapest, HVG Orac Lap- és Könyvkiadó, 2014, 69. o.

Mindenek előtt meg kell határozni azt a kört, aki a felülvizsgálati eljárás kezdeményezésére jogosult, az egyesületek esetében az egyesület tagjai, vezető tisztségviselője, illetve a felügyelőbizottság tagja kezdeményezheti. Fontos kiemelni azt is, hogy a felügyelőbizottsági tag csak abban az esetben kezdeményezheti a felülvizsgálati eljárást, ha a felügyelőbizottság a jelenlévők szótöbbségével ilyen határozatot hozott, hiszen a bizottság, mint testület működik.⁵⁰ Második elemként azt kell vizsgálni, milyen aktusok felülvizsgálatát kérheti. Az egyesületek esetében az egyesület szervei által hozott határozatok (pl.: közgyűlés határozata, ügyvezető szerv határozata) hatályon kívül helyezését kérheti, amennyiben az jogsértő vagy az alapszabályba ütközik.⁵¹

A határozat hatályon kívül helyezését keresettel lehet kérni az illetékes bíróságtól, ennek a részletes szabályait a Ptk. 3:36. §-a rögzíti. A Ptk. 3:36. § (1) bekezdése rögzíti az időbeli kérdéseket, ezen belül is azt, hogy a határozat hatályon kívül helyezése iránti keresetet az illetékes személyek a tudomásszerzéstől (illetve amikor a határozatról tudomást szerezhettek volna) számított 30 napon belül kérhetik, illetve azt is, hogy a keresetet a határozat meghozatalától számított egy éves jogvesztő határidőn belül lehet megindítani. A (2) bekezdés a perindításra jogosult személyek körét szűkíti, így tehát aki a határozat meghozatalában részt vállalt, nem adhat be keresetet, kivéve, ha tévedés, megtévesztés vagy jogellenes fenyegetés hatására járult szavazatával a határozat meghozatalához. A (3) bekezdésben a jogi személyek képviselése kerül rendezésre. A jogi személy képviselését a vezető tisztségviselő jogosult ellátni, ám ha a per megindítását ő kezdeményezte, a képviselést természetesen nem láthatja el; ha több vezető tisztségviselő van, akkor a másik vezető tisztségviselő látja el a perbeli képviselést, ha nem, akkor a felügyelőbizottság tagja helyettesíti. Felmerül a kérdés, hogy felügyelőbizottság hiányában ki képviseli a jogi személyek, vagy az egyesületeket is egy ilyen per során, miután a felügyelőbizottság létrehozása fakultatív; ilyen esetben a bíróság ügygondnok kijelöléséről gondoskodik, aki a perbeli képviselést fogja ellátni.⁵² A Ptk. 3:36. § (4) bekezdése egy általános szabályt rögzít, mely szerint

---

⁵⁰ Boóc Ádám, Gadó Gábor, Gál Judit, Komáromi Gábor, Pázmándi Kinga, Sándor Tamás, Sárközy Tamás, Török Gábor, Zsuhár András: A jogi személy, Az új Ptk. magyarázata II/VI. (szerk: Sárközy Tamás). Budapest, HVG Orac Lap- és Könyvkiadó, 2014, 70. o.

⁵¹ a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:35. § [A felülvizsgálat oka és a kezdeményezésre jogosultak]

⁵² Boóc Ádám, Gadó Gábor, Gál Judit, Komáromi Gábor, Pázmándi Kinga, Sándor Tamás, Sárközy Tamás, Török Gábor, Zsuhár András: A jogi személy, Az új Ptk. magyarázata II/VI. (szerk: Sárközy Tamás). Budapest, HVG Orac Lap- és Könyvkiadó, 2014, 71. o.

a per megindításának a határozat végrehajtására nézve felfüggesztő hatálya nincs, ugyanakkor erre indokolt esetben a felperes kérelmére mégis lehetőség nyílik. Minderre a “kiskapura” azért van szükség, hiszen előfordul, hogy a meghozott határozat bármely jogi személy esetében a tagok kisebbségére nézve hátrányos helyzetet eredményez, erre a szituációra, pedig mindenképp biztosítani kell egy olyan lehetőséget, mely a jogerős ítélet meghozataláig gátolja a határozatot abban, hogy hatását kifejtse.

A határozatok megtámadásának joghatásait a Ptk. 3:37. §-a taglalja, így többek között megtaláljuk benne az új határozathozatalra való kötelezést is vagy éppen másik végletként a jogsértés tényének a megállapítását. A Ptk. egy igen tág lehetőséget biztosít a jogszolgáltatásnak a szankciók terén, annak függvényében, hogy milyen mértékű a jogsértés ténye, így ennek köszönhetően differenciált ítélkezés lehetőségét és lefektette.

Az egyesületek esetében a bírósági úton történő jogérvényesítés lehetősége nem a leggyakoribb. Mindezt az eredményezi, hogy nem gazdálkodó szervezetnek minősül, így nem pénzügyi kérdésekben, hanem sokkal inkább a működésével kapcsolatos kérdések körében merülhetnek fel jogviták, ám ezzel kapcsolatosan a magyar habitusból is eredően ennek rendezése az egyesület keretei között zajlik. Az általam górcső alá vett mondhatjuk ‘egyetemi egyesületek’ esetében ez a lehetőség talán azért korlátozott még inkább, hiszen a tagság még ha jogértő személyek köréből kerül is ki, igencsak kis körben szánja a fejét arra, hogy bírósági úton érvényesítse az érdekeit. Ennek úgy gondolom az egyik oka a tájékozatlanság, az általános szabályozás ismeretének a hiánya. A másik pedig még a tagság átlagos életkorából fakadóan az, hogy inkább a problémák orvoslása helyett sok esetben a kilépést választja és gyakorta ha például az érdekeik sérelme következik be, egy egész életre távol tartja magát bármely típusú személyegyesüléstől inkább.

IV. 3. Állandó könyvvizsgáló

Az állandó könyvvizsgálóról sem szabad megfeledkezni, ha a törvényes működést elemezzük, ugyanakkor az egyesületek esetében ez korán sem kap nagy szerepkört. Mindennek az oka az, hogy a könyvvizsgáló feladata a pénzügyi, valamint a számviteli folyamatok ellenőrzése, mely az

egyesületek esetében nem a fő profil tevékenység ellenőrzését jelenti és az állandó könyvvizsgáló alkalmazása egyértelműen fakultatív lehetőség, így rendszerint az egyesületek alapszabályában ennek a pozíciónak a szabályozása igencsak kis körben valósul meg.⁵³

A feladatairól ugyanakkor nem szabad megfélekedni. Lényegében feladatainak ellátása során bármely iratába betekinthez a jogi személynek és bármely tisztség betöltőjétől információt kérhet, de feladatai főszabály szerint a gazdasági kérdések elemzésére és vizsgálatára terjednek ki, semmiképp nem egy célszerűségi működésre. A Ptk. 3:38. § (2) bekezdése rögzíti a könyvvizsgáló lehetőségeit, abban az esetben, ha olyan változást észlel, mely veszélyezteteti a jogi személy hitelezőinek a kielégítését. Ebben az esetben kiemelendő az is, hogy nem csupán lehetősége van az intézkedések megtételére, hanem mindez a kötelezettségei közé is tartozik.

Mint láthatjuk igencsak hasznos tevékenység végzésére jogosult törvényes ellenőrzés szempontjából, ám az egyesületek esetében a gazdasági folyamatok nem töltenek be nagy szerepkört és így egy megfelelően vezetett pénzügyi feladatokat ellátó szervezeti egység is kielégítő munkát képes végezni könyvvizsgáló igénybevétele nélkül is.

V. Nemzetközi kitekintés

Az egyesülési jog az alkotmányos és törvényi kereteken kívül nemzetközi egyezmények keretében is megfogalmazást nyer. Ezek közül három forrást tartok kiemelten fontosnak.

Elsőként az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 20. cikkét:

1. “Minden személynek joga van békés velű gyülekezési és egyesülési szabadsághoz.
2. Senkit sem lehet valamely egyesületbe való belépésre kötelezni.”

---

⁵³ Boóc Ádám, Gadó Gábor, Gál Judit, Komáromi Gábor, Pázmándi Kinga, Sándor Tamás, Sárközy Tamás, Török Gábor, Zsuhár András: A jogi személy, Az új Ptk. magyarázata II/VI. (szerk: Sárközy Tamás). Budapest, HVG Orac Lap- és Könyvkiadó, 2014, 74. o.

⁵⁷ Csehi Zoltán: A jogi személy a magyar alkotmánybírószági határozatokban. In Sajó András (szerk.): Alkotmányosság a magánjogban. Budapest: Complex, 2006, 147-165.

Az egyezmény 20. cikke egyrészt lehetőségként biztosítja a személyek számára a gyülekezési jogot és az egyesülési szabadságot, másrészt kiemeli, hogy senki nem kötelezhető arra, hogy valamely szervezeti konstrukció tagjává váljon. Az egyesülési jognak tehát mindenképp előfeltételként kell lennie, ezt megjelenítendő több európai ország alkotmánya is tartalmazza a negatív egyesülési jogi kitétel (pl.: svéd alkotmány 22. cikke, orosz alkotmány 30. cikk (2) bekezdése).⁵⁷

Másodjára a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 22. cikkének rendelkezéseit emelem ki.

A Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya tartalmazza a szabad társulási jogot, azonban a 2. pontban megállapítja, hogy az egyesülési jognak törvényben megjelölt korlátai is lehetnek. Ezen korlátok felállítását elsősorban a demokratikus társadalmi rend biztosítását szolgálják, nem alapvetően. Továbbá az egyezmény részes tagállamai kötelesek az egyezmény rendelkezéseinek megfelelő törvényhozásra is az egyesülési jogra vonatkozó szabályok kialakítása során.

A korábbiakban említett két egyezmény létrejöttét az ENSZ-nek köszönhető, Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 1948-ban kelt, míg a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 1966-ból származik.⁵⁸

Harmadjára, azonban nem utolsó sorban Az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelméről szóló Rómában 1950. november 4-én kelt egyezmény 11. cikkét emelném ki.⁵⁹

Az egyezmény két pontja igazodik a fentebbi a korábban említett két egyezményhez, tehát egyrészt biztosítja a gyülekezési jogot és az egyesülési szabadságot, de korlátok felállítását szintén megtalálható benne a demokratikusan működő társadalom érdekében.

---

⁵⁸ Csehi Zoltán: Az egyesületi jog a közjog és a magánjog keretében. Az egyesületi jog és a személyes joggyakorlás kérdése. In Kísfaludi András (szerk.): Liber Amicorum - Ünnepi előadások és tanulmányok Harmathy Attila tiszteletére. Budapest: ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék, 2007, 127 - 164

⁵⁹ Csehi Zoltán: Az egyesületi jog a közjog és a magánjog keretében. Az egyesületi jog és a személyes joggyakorlás kérdése. In Kísfaludi András (szerk.): Liber Amicorum - Ünnepi előadások és tanulmányok Harmathy Attila tiszteletére. Budapest: ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék, 2007, 127 - 164

Magyarország szempontjából még az Európai Unió tagállamai számára kötelező rendelkezéseket is figyelembe kell venni, miután 2004. évi XXX. törvény kihirdette a Magyar Köztársaság csatlakozását az Európai Unióhoz⁶⁰, így az Európai Unióról szóló szerződés, illetve az Európai Bíróság alapvető jogok gyakorlásával kapcsolatos joggyakorlat is alkalmazandó (pl.: Internationale Handelsgesellschaft, Yvonne von Duyn, Hauer, Bosman ügy).⁶¹

A magyar szabályozás mind alkotmányos, mind törvényi szinten megfelel a nemzetközi egyezményeknek. Mindezek az egyesületfogalom és a szabályozás helye is igazodik az európai hagyományokhoz, azáltal, hogy a Ptk.-ban kerül elhelyezésre a magánszemélyek autonómiájának azon kiteljesedése, hogy közösségbe tömörülve és együttműködve céljaikat közösen, jogalany létesítésén és működtetésén keresztül megvalósíthatják.⁶²

A nemzetközi és a hazai szabályozás alapján kijelenthető, hogy az egyesülési jognak bár vannak korlátai, mégis kiváló táptalajt nyújtanak arra, hogy egyesületek hozzunk létre. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben lefektetett szabályozási rendszer majdnem egy évtizedes munka eredménye. A munkálatokban olyan neves szakemberek vettek részt, mint például az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam - és Jogtudományi Karának Polgári Jogi Tanszéken professor emerátusa Dr. Vékás Lajos. A szabályozás kialakítása egyértelműen új szemléletmódot vett alapul, az Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény kógens szabályozásával ellentétben, a jogi személyekre vonatkozó szabályokat is diszpozitív alapokra helyezte át. Mindennek köszönhetően egy igen szabad és egyesületek alapítására is alkalmas légkört kialakítva, remélve, hogy a kedvező feltételeknek köszönhetően a személyek egyre inkább élni kívánnak olyan Alaptörvényben deklarált jogaikkal, mint az egyesülési és gyülekezési szabadság.⁶³

A Polgári Törvénykönyv által lefektetett szabályok nyomán a továbbiakban a magyarországi hallgatókra hárul az, hogy tudásukat és tapasztalataikat az egyesületi konstrukció keretében tovább

---

⁶⁰Csehi Zoltán: Az egyesületi jog a közjog és a magánjog keresztútján. Az egyesületi jog és a személyes joggyakorlás kérdése. In Kisfaludi András (szerk.): Liber Amicorum - Ünnepi előadások és tanulmányok Harmathy Attila tiszteletére. Budapest: ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék, 2007, 127 - 164

⁶¹Csehi Zoltán: Az egyesületi jog a közjog és a magánjog keresztútján. Az egyesületi jog és a személyes joggyakorlás kérdése. In Kisfaludi András (szerk.): Liber Amicorum - Ünnepi előadások és tanulmányok Harmathy Attila tiszteletére. Budapest: ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék, 2007, 127 - 164

⁶²Csehi Zoltán: Vázlat a nonprofit szféra státuszáról és kutatási irányairól. IAS 2007/4.

⁶³ Alaptörvény VIII. cikk

fejlesszék és önállóan munkálkodva kialakítsák saját közösségeiket. Mindehhez példaként szolgálhat a nyugat - európai egyetemeken folyó aktív hallgatói közélet, ahol nem csupán a jogi egyetemek keretében igyekeznek létrehozni a hallgatók olyan öntevékeny, önképző közösségeket, ahol szakmai tudásuk növelhető. A külföldi egyetemeken megjelenő ötletek a magyar szabályzási rendszerbe is átültethetőek és alkalmazhatóak. A külföldi ösztöndíjakat elnyerő hallgatók, pedig személyes tapasztalataiknak köszönhetően, olyan tudásanyagot hozhatnak haza a magyar egyetemi életbe, mely egy alulról szerveződő egyetemi rendszer kialakítását segítheti elő, melyben a hallgatói érdekek kerülnek az előtérbe.

A jövőben remény szerint az egyetemi élet, kultúra fellendülésén keresztül az oktatási rendszernek egy másodlagos szintje is megjelenhet, melyben a hallgatók önszorgalomból olyan tudásanyagra tehetnek szert, mely egyedivé teheti őket mind a hazai, mind a nemzetközi munkavállalói piacon.

Irodalomjegyzék:

Jogszabályok:

1. Magyarország Alaptörvénye
2. Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény
3. az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény
4. a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. Törvény

Alkotmánybírósági határozatok:

1. 27/1993. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1993, 444, 448-450.
2. 22/1994. (IV. 26.) AB határozat, ABH 1994, 127, 128-129.
3. 35/1994. (IV. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197, 200.
4. 53/1992. (X. 29.) AB határozat, ABH 1992, 261, 264.
5. 24/1996. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1996, 107, 111-112.

Kommentárok:

1. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja, Opten Informatikai Kft., Budapest, 2014.
2. Az Új Polgári Törvénykönyv magyarázata, Kommentár a 2013. évi V. törvényhez (szerk.: Csehi Zoltán)

Cikkek, könyvek:

1. Vékás Lajos: Szakértői javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez, Budapest, Complex Kiadó, 2008
2. Csehi Zoltán: Vázlat a nonprofit szféra státus - szabályozásáról és kutatási irányairól. IAS 2007/4.
3. Csehi Zoltán: Az egyesületi jog a közjog és a magánjog keresztútján. Az egyesületi jog és a személyes joggyakorlás kérdése. In Kisfaludi András (szerk.): Liber Amicorum - Ünnepi előadások és tanulmányok Harmathy Attila tiszteletére. Budapest: ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék, 2007, 127 - 164
4. Csehi Zoltán: A jogi személy a magyar alkotmánybírósági határozatokban. In Sajó András (szerk.): Alkotmányosság a magánjogban. Budapest: Complex, 2006, 147-165
5. Boóc Ádám, Gadó Gábor, Gál Judit, Komáromi Gábor, Pázmándi Kinga, Sándor Tamás, Sárközy Tamás, Török Gábor, Zsohár András: A jogi személy, Az új Ptk. magyarázata II/VI. (szerk: Sárközy Tamás). Budapest, HVG Orac Lap- és Könyvkiadó, 2014, 84. o.
6. Sárközy Tamás: Az új Ptk. egyesületekre és alapítványokra vonatkozó rendelkezéseiről (GJ, 2013/2., 12-15. o.) - (<http://ptk2013.hu/szakcikkek/sarkozy-tamas-az-uj-ptk-egyesuletekre-es-alapitvanyokra-vonatkozo-rendelkezeseirol-gj-20132-12-15-o/1767>)

Nemzetközi Egyezmények:

1. Az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelméről szóló Rómában 1950. november 4-én kelt egyezmény
2. Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, 1948
3. Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya, 1966